

Justiits- ja Digiministeerium

03.09.2026

info@justdigi.ee; kertu.tuuling@justdigi.ee

Selgitustaotluse esitajad:

vandeadvokaat Kristiina Lee

vandeadvokaat Kristjan Tuul

Advokaadibüroo Namm

info@namm.ee

SELGITUSTAOTLUS PÄRIMISSEADUSE § 143 LÕIKE 1 TÕLGENDAMISE KOHTA

Palume Justiits- ja Digiministeeriumil selgitada pärimisseaduse (PärS) § 143 lõikes 1 kasutatud mõiste „pärandvara väärtus” tähendust, sätte kujunemislugu ning pärija vastutuse ulatust olukorras, kus pärandvara inventuur on tehtud.

PärS § 143 lõike 1 kohaselt on pärija vastutus pärandvaraga seotud kohustuste eest pärast inventuuri tegemist piiratud pärandvara väärtusega.

Selgitustaotluse keskne küsimus on, kas pärast pärandvara inventuuri tegemist:

1. vastutab pärija pärandvaraga seotud kohustuste eest üksnes pärandvara hulka kuuluva vara arvel; või
2. on pärija vastutus piiratud üksnes arvestuslikult pärandvara väärtusega, mistõttu võib võlausaldaja pöörata nõude pärandvara väärtuse ulatuses ka pärija isiklikule varale.

Teisisõnu palume selgitada, kas PärS § 143 lõikes 1 sätestatud „pärandvara väärtus” määrab üksnes pärija vastutuse rahalise ülempiiri või piirab see ka vara ringi, mille arvel võib pärandvaraga seotud kohustusi täita.

Asjakohane kohtupraktika ja õiguskirjandus

Riigikohus on näiteks tsiviilasjas nr 3-2-1-191-12 tehtud lahendi punktis 13 selgitanud, et juhatuse liikmena tekitatud kahju hüvitamise kohustuse üleminekut saab pärija vältida pärandvara

inventuuri tegemisega, sest PärS § 143 lõike 1 järgi on pärija vastutus pärandvaraga seotud kohustuste eest pärast inventuuri tegemist piiratud pärandvara väärtusega.

Tallinna Ringkonnakohus on tsiviilasjas nr 2-23-11364 tehtud lahendi punktis 10 märkinud, et pärandvara inventuuri eesmärk on pärija vastutuse piiramine päritud vara ja pärija vara eraldamise teel. Ringkonnakohus järeldas, et kuna pärija oli lasknud teha pärandvara inventuuri, oli pärandvara eraldatud ning pärija pidi pärandvaraga seotud nõuded tasuma üksnes pärandvara arvel.

Samas on Susann Liin Justiitsministeeriumile koostatud analüüs-kontseptsioonis „Pärandvara pankrot”¹ selgitanud, et kehtiva PärS § 143 lõike 1 kohaselt on pärija vastutus pärast inventuuri tegemist piiratud pärandvara väärtusega arvestuslikult, pärandvara ja pärija isiklikku vara õiguslikult eraldamata.

Analüüsis on muu hulgas märgitud:

„PärS § 143 lg 1 kohaselt on pärija vastutus pärast inventuuri tegemist piiratud pärandvara väärtusega. Sellest võib järeldada, et seadusandja soov oli piirata pärija vastutust inventuuri korral arvestuslikult pärandvara ja pärija isikliku vara masse eraldamata.”

Analüüsis on kehtivat regulatsiooni võrreldud varem kehtinud pärimisseaduse § 135 lõikega 1. Varasema regulatsiooni järgi vabanes pärija inventuuri tegemise korral pärandaja võlgade tasumisest oma vara arvel. Kehtiv PärS seevastu sätestab, et pärija vastutus on piiratud pärandvara väärtusega. Analüüsi kohaselt muudeti inventuuri tagajärgede regulatsiooni seega kontseptuaalselt: pärandvaraga piiratud vastutus asendati pärandvara väärtusega piiratud vastutusega.

Eelnimetatud seisukohad võimaldavad PärS § 143 lõiget 1 tõlgendada erinevalt. Ühe tõlgenduse järgi eraldatakse inventuuri tegemisega pärandvara pärija isiklikust varast ning pärandvaraga seotud kohustusi saab täita üksnes pärandvara arvel. Teise tõlgenduse järgi piirab inventuur pärija vastutust üksnes summaliselt ning pärija vastutab pärandvaraga seotud kohustuste eest pärandvara väärtuse ulatuses kogu oma varaga, sealhulgas isikliku varaga.

Eeltoodust lähtudes palume selgitada:

1. Mida tähendab PärS § 143 lõikes 1 kasutatud mõiste „pärandvara väärtus”?
2. Kas PärS § 143 lõige 1 sätestab üksnes pärija vastutuse rahalise ülempiiri või tähendab see ühtlasi, et pärandvaraga seotud kohustusi võib täita üksnes pärandvara hulka kuuluva vara arvel?
3. Milline oli PärS § 143 lõike 1 kujunemislugu ja seadusandja eesmärk, kui varem kehtinud pärimisseaduses sätestatud *pärija oma vara arvel* vastutusest vabastamine asendati kehtivas seaduses vastutuse piiramisega *pärandvara väärtuseni*?

¹ S. Liin. Analüüs-kontseptsioon pärandvara pankrot.

4. Kas seadusandja teadlik eesmärk oli minna pärandvara ja pärija isikliku vara eraldamisel põhinevalt vastutusmudelilt üle mudelile, mille korral vastutab pärija pärandvara väärtuse ulatuses ka oma isikliku varaga? Kui see oli seadusandja eesmärk, palume viidata vastavatele eelnõu seletuskirja, menetlusmaterjalide või muude ettevalmistavate dokumentide osadele.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristiina Lee

vandeadvokaat

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristjan Tuul

vandeadvokaat